

Проект фінансується
Європейським Союзом

Проект виконується
Міжнародною організацією праці

**Проект ЄС-МОП
ЗМІЦНЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ ПРАЦІ
З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ УМОВ ПРАЦІ І ПОДОЛАННЯ НЕЗАДЕКЛАРОВАНОЇ ПРАЦІ**

**Тристоронній семінар
Нормативно-правова база України з інспекції праці**

**Київ, Україна
21 червня 2018**

**Вітальне слово п. Мартіна Шрьодера,
Представництво Європейського Союзу в Україні**

Пані та панове, колеги!

Я дуже радий бути присутнім тут від імені Представництва ЄС і Генерального директорату Європейської Комісії з питань зайнятості, соціальних справ та інтеграції.

Дякую вам, Антонію та колективу проекту МОП за запрошення і організацію семінару, присвяченому питанню нормативно-правової бази з інспекції праці в Україні.

За останній місяць було докладено багато зусиль для проведення всеосяжного аналізу українського законодавства. Тому я перш за все хочу привітати Міністерство соціальної політики, Державну службу з питань праці та проект МОП, фінансований ЄС, а також соціальних партнерів, залучених до цієї роботи, за вражаючу проведену роботу.

Для ЄС інспекції праці є ключовим елементом, що гарантує дотримання прав працівників і забезпечення гідних умов праці. Це є перш за все соціальним питанням:

Люди мають незаперечне право на безпечне виробниче середовище і захист на робочому місці. Це право закріплено у широкому масиві законодавства з безпеки та гігієни праці. Крім того, існує право на дотримання правил захисту зайнятості, наприклад, щодо робочого часу або сплати внеску на соціальне страхування та наявності офіційного трудового договору.

Проте, я глибоко переконаний, що питання трудових норм має не тільки соціальний, а й економічний вимір. Ці норми є вигідними також для роботодавців. Компанії з високим рівнем стандартів БГП і трудових норм мають більш задоволених і продуктивних працівників, меншу плинність кадрів і випускають більш якісну продукцію. Зокрема, на експортно-орієнтованих фірмах гідні трудові норми врешті-решт стають питанням іміджу та політики і здатні спричинити потенційно значний вплив на спроможність фірм продавати свою продукцію за кордон. Незадекларована праця і заборгованість по зарплаті сильно викривлюють конкуренцію. Якісні робочі місця – з дотриманням правил, законів і прав – допомагають залучати талановитих і кваліфікованих спеціалістів – що також є важливим моментом для України з точки зору приборкання «витоку мозків». Системне дотримання трудових норм зміцнило б економіку України та посилило б сталість її розвитку. Саме ця логіка закладена в соціальні положення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.

Угода набрала чинності в повному обсязі минулого року. Вона містить окрему главу з питань соціальної політики і передбачає зобов'язання України з наближення українського законодавства до більш ніж тридцяти директив ЄС у галузі БГП і трудових відносин із метою покращення стандартів для працівників країни.

Угода про Асоціацію основана на базових спільних цінностях, що їх поділяють ЄС і Україна, а саме на повазі до демократичних принципів, верховенства права, доброго врядування, прав людини і основоположних свобод. Трудові норми, якщо завгодно, є «верховенством права» для праці, а інспекція праці є його правозастосовним органом.

Справді, щоб гарантувати трудові норми, вкрай потрібною є професійна, гідна довіри та ефективна система інспекції праці. Лише маючи достатню спроможність і обов'язки, інспекція праці може ефективно виявляти порушення норм і карати за них або, в ідеалі, запобігати їх скоєнню – вже самим лише фактом свого існування. Сильна інспекція праці також виступає гарантом рівних умов діяльності підприємств, забезпечуючи додержання норм усіма, запобігаючи викривленню конкуренції на ринку. Очевидно, що незадекларована праця, звичайно, є проблемою, яку неможливо вирішити за допомогою самих лише інспекцій праці, і паралельно доводиться усувати чинники, що лежать в основі цього явища.

У цьому контексті я хотів би згадати два конкретні документи ЄС, які безпосередньо стосуються потреби у ефективній системі інспекції.

По-перше, це Рамкова директива ЄС 89/391/ЄЕС, яка, між іншим, входить до переліку директив, до яких Україна зобов'язалася адаптувати своє законодавство. У статті 4(2) Директиви зазначено, що держави-члени ЄС забезпечують належний контроль і нагляд.

По-друге, у 2014 році Європейський Парламент прийняв Резолюцію про ефективні інспекції праці як стратегію покращення умов праці у Європі, де вищезазначене питання висвітлено набагато докладніше. У резолюції підкреслена загальна потреба в інспекціях праці та обговорюються принципи ефективної інспекції праці, протидії незадекларованій праці й забезпечення безпеки та гігієни праці. Парламент також надав ряд стратегічних рекомендацій, і, хоча вони адресовані головним чином державам-членам ЄС, я хотів би закликати вас звернути увагу на цей документ і у ваших дискусіях щодо системи інспекції праці в Україні.

Дозвольте мені процитувати лише одне речення з цієї резолюції, в якому знову-таки наголошується на значущості, яку ми вбачаємо у роботі інспекції праці:

«...інспекція праці відіграє важливу роль у захисті прав працівників, забезпеченні охорони здоров'я і безпеки на робочому місці та боротьбі з небезпечними виробничими середовищами, попереджаючи порушення норм захисту зайнятості та сприяючи справедливому й соціально відповідальному економічному зростанню, оскільки вона допомагає забезпечити обов'язкову виплату заробітної плати та сплату внесків на соціальне забезпечення, в такий спосіб збільшуючи податкові надходження і приплив коштів у системи соціального забезпечення та забезпечуючи охоплення працівників страхуванням у зв'язку з захворюваннями й нещасними випадками на виробництві та гарантуючи їм пенсії».

Звичайно, ефективна система інспекції праці також вимагає професійної організації самої інспекції.

Для того, щоб інспекторів праці сприймали як гідного довіри та чесного гравця, вони повинні мати можливість виконувати свою роботу без перешкод. У цьому контексті слід назавжди скасувати мораторій на проведення інспекцій, дія котрого щорічно продовжується починаючи з 2014 року (навіть при тому, що на 2018 рік Державна

служба з питань праці виключена зі сфери його дії), і уможливити проведення інспекційних заходів відповідно до застосовних конвенцій МОП.

Водночас слід продовжити і активізувати реформування Держпраці. Слід ще більше мінімізувати корупційні ризики, забезпечивши конкурентоспроможну оплату праці інспекторів та запровадивши прозорі процедури й контрольні переліки для перевірок. Це підвищило б прогнозованість для підприємств, при цьому, звичайно, зберігши «непрогнозованість» несподіваних відвідувань.

Деякі з цих кроків уже розпочато, і очікуємо на продовження реформаторських зусиль, зокрема у законодавчій сфері. Як важливий крок у цьому напрямку, я хотів би закликати Міністерство соціальної політики і Державну службу з питань праці розглядати адаптацію до Рамкової директиви з БГП як міцну основу для подальших правових змін у цій царині.

Вважаю, що цей семінар стане чудовою можливістю для подальшого залучення представників працівників і роботодавців до процесу реформування інспекції праці. ЄС залишається прихильним до цього процесу. Про це свідчить також наша підтримка проекту МОП, який повністю фінансується Європейським Союзом.

З нетерпінням очікую сьогодні виступів і жвавих дискусій з цього питання й дякую всім вам за участь у цьому заході.